

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет

ФАКУЛЬТЕТ
ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

**VI Всеукраїнська науково-практична конференція
(5 грудня 2023 р.)**

м. Полтава 2023

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

УДК 33: 167.1

А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 4 від 20.11.2023 р.).

Редакційна колегія:

- **Безкровний О.В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, к. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Перерва П. Г.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Єгорова О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Остапенко Т. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Лега О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету.

Актуальні питання сучасної економічної науки : збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф., 5 грудня 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. 416 с.

До збірника матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем української економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

СТРАТЕГІЧНЕ ЛОГІСТИЧНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ Гукалюк Андрій	90
КЕРУВАННЯ РИЗИКАМИ ПРОЄКТУ ТА ЇХ ОЦІНКА Гурова Марія.....	92
ЕКОНОМІЧНІ ЗРОСТАННЯ І РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ Демидчук Л. Б.	94
БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ Муринець Дар'я	97
ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ Дорошенко Ольга, Завалій Олександра	99
МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА ЇХ РОЛЬ У БЮДЖЕТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ Дорошенко Ольга, Фисун Аліна.....	103
ФІНАНСОВІ ВТРАТИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА ВІД ЗАГАЛЬНИХ ВИТОКІВ ІНФОРМАЦІЇ Євдокимов Сергій.....	107
ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ Жайворон Дмитро, Мауер Діана, Мовчан Олександр.....	110
УКРАЇНА В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОМУ КОНГЛОМЕРАТІ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СЕКТОРУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ Жданова Людмила.....	112
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСНОГО МЕТОДУ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Завалій Олександра.....	115
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ: ВІД МЕРКАНТИЛІСТІВ ДО ЗРІЛИХ КЛАСИКІВ Завгородня Олена, Білоцерковець Дмитро.....	118

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСНОГО МЕТОДУ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Завалій Олександра

здобувач вищої освіти ОС Бакалавр

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Науковий керівник: Рудич Алла, к.е.н., доцент

Індексний метод – це ефективний інструмент, який здавна служив для організації, пошуку та доступу до інформації. Цей метод, хоч і здавалося б, може бути сучасним досягненням інформаційних технологій, насправді має глибокі історичні корені та багатий розвиток. Він виявив свою значущість в найрізноманітніших галузях життя, починаючи від наукових досліджень і закінчуючи сферами фінансів і маркетингу.

Індексний метод дослідження займає важливе місце серед статистичних методів аналізу соціально-економічних явищ і процесів. Вивчення питань індексної методології має значний обсяг в спеціальній та навчальній літературі. Розвиток індексного методу вивчається в роботах таких видатних дослідників, як В. Андрієнко, Г. Бакланов, О. Васечко, А. Єріна, В. Ковалевський, В. Мазуренко, В. Немчінов, А. Опря, А. Ревенко, С. Струмилін, В. Черменський, С. Югенбург, та інші вчені-науковці. Вони внесли великий внесок у розвиток і застосування, як статистичних методів, так і індексного методу зокрема, у різних галузях наукового дослідження та практики [1].

Застосування індексного методу у сфері економічних досліджень вирішує ряд важливих практичних завдань:

1) вивчає оцінку загальної зміни складних економічних показників: можливість виміряти та проаналізувати зміни в економічних параметрах, таких як товарообіг, вартість виробленої продукції, витрати на виробництво і багато інших; сприяє з'ясуванню факторів, що впливають на ці зміни, дозволяючи ефективно аналізувати динаміку та тенденції в економіці;

2) визначає вплив окремих факторів: можливість визначити вплив окремих змінних чи факторів на складні економічні явища (наприклад, допомагає виявити, наскільки ціни впливають на товарообіг чи встановити, як зміна обсягу продажів впливає на загальний товарообіг);

3) дає можливість провести порівняння результатів діяльності: можливість порівнювати результати діяльності різних підприємств, територій, галузей та інших сегментів економіки; створює можливість об'єктивно оцінювати ефективність діяльності різних суб'єктів, що є важливим для прийняття управлінських рішень та формування економічної політики;

4) оцінює виконання зобов'язань: індексний метод допомагає оцінювати ступінь виконання різноманітних зобов'язань, таких як нормативи, плани, стандарти та інші цільові показники, дозволяє визначити, наскільки результати діяльності відповідають заздалегідь встановленим стандартам і цілям [2].

Система показників індексного методу передбачає поділ індексів на два

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

основних види: якісні і кількісні показники, і кожен з них має свою важливу роль у аналізі та оцінці економічних явищ та процесів.

Якісні індекси: ці індекси включають в себе показники, які важко вимірювати в числових величинах і зазвичай мають характеристики, що описують якість, якості та характеристики економічних параметрів. Це можуть бути показники цін, собівартості продукції, рівня заробітної плати, продуктивності праці і інші подібні фактори, які вказують на рівень якості та характеристики товарів та послуг.

Кількісні показники: ці індекси базуються на кількісних даних та вимірюють фізичний обсяг або кількість конкретних економічних показників. Вони включають такі параметри, як товарообіг, обсяг виробництва, кількість споживаних матеріальних благ, обладнання та кількість працівників [3].

Усі елементи, які використовуються в системі індексного методу, повинні мати економічну значимість, оскільки це дозволяє точніше визначити вплив різних факторів на економічні явища та процеси.

При використанні індексного методу важливо враховувати певну похибку, яка зазвичай залежить від кількості знаків після коми і загальної складності розрахунків. Ретельний аналіз і обґрунтування вибору індексів та методів розрахунків допомагає знизити цю похибку і забезпечує більш точні результати в аналізі економічних явищ.

Середні індекси часто використовуються при аналізі фінансової сфери, зокрема ринку цінних паперів. Найбільш відомими є:

- Індекс Доу-Джонса, який дорівнює середньому арифметичному індексу значень курсу акцій, що котируються в даний час на фондовій біржі Нью-Йорка;
- Індекс Стендарда і Пура – розрахунок даного індексу проводиться по курсам акцій п'ятисот найбільших фірм фондової біржі Нью-Йорка [4, с.101-102].

Майбутнє індексного методу обіцяє бути важливим і перспективним в контексті аналізу та оцінки різних економічних явищ та процесів. Завдяки поєднанню якісних і кількісних показників, індексний метод дозволяє створювати комплексні моделі та індекси, які допомагають зрозуміти інтеракції між різними аспектами економіки та визначити їх вплив на загальний стан національної економіки.

З впровадженням сучасних технологій та великих обсягів даних, індексний метод отримав нові можливості для розвитку. Автоматизація обробки даних, використання штучного інтелекту та аналітичних інструментів спрощує розрахунки та аналіз, роблячи їх більш швидкими та точними.

Майбутнє індексного методу полягає у його широкому застосуванні в різних галузях, включаючи економічний аналіз, фінанси, маркетинг, екологію, та інші. Він може стати потужним інструментом для прийняття управлінських рішень, прогнозування та розв'язання складних завдань у сучасному світі.

Однак важливо продовжувати процес вдосконалення індексного методу, розробляти нові підходи та адаптувати його до не стабільних умов.

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

Дослідження та розвиток цього методу сприятиме розширенню можливостей для аналізу економіки та сприятиме більш точному та об'єктивному розумінню складних економічних явищ, що є ключовим для подальшого розвитку глобальних та регіональних економічних процесів.

Список використаних джерел

1. Задорожна Р. Еволюція індексного методу аналізу. Apache Tomcat/7.0.14. URL: [http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/548/1/80-85_4'2008\(43\)_Zadorozhna_IST_STAT_EVOLUTSIA_INDEKSNOGO_METODU.pdf](http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/548/1/80-85_4'2008(43)_Zadorozhna_IST_STAT_EVOLUTSIA_INDEKSNOGO_METODU.pdf) (дата звернення: 04.11.2023).
2. Індексний метод у економіко-статистичному аналізі. Stud. URL: https://stud.com.ua/162391/prirodoznavstvo/indeksnogo_metodu_ekonomiko_statistichnomu_analizi (дата звернення: 04.11.2023).
3. Миколайчук О. Індексний метод в економічному аналізі. Моя освіта. URL: <https://moyaosvita.com.ua/ekonomika/indeksnij-metod-v-ekonomichnomu-analizi/> (дата звернення: 04.11.2023).
4. Нариси з історії статистики України. 2-ге вид., випр. та доп. Київ : Держкомстат України. НДІ статистики Держкомстату України. 1999. 187 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.11.2023).